

vpliva na delavske mase, ki so do združenja naenkrat postale pomembne. Kar sem omenil o Heglovi filozofiji kot združujočo silo članov enega in istega stanu v stanovsko organizacijo, velja seveda v polni meri o katoličanstvu.

Recimo, da so se delavci kje v istini združili v organizacijo vsled težnje po udeleževanju katoliških verskih interesov (katoliškega svetovnega naziranja), potem je realizacija tega katoliškega svetovnega naziranja med člani tudi prirodni cilj in namen združenja teh delavcev. Ali potem to združenje, prijatelji Koprivci, ni stanovska organizacija ker ji manjka bistveni znak take organizacije, namreč zasledovanje interesov delavskega stanu.

Tako združenje je potem le nekaka delavska verska bratovščina, ki ima edino le to svrhu in namen, da učvrstuje v združenih katoliško svetovno in religiozno naziranje. Seveda so take bratovščine popolnoma opravičene in tudi potrebne za globoko versko delavce: ne moremo pa jih smatrati za stanovske organizacije. In zakaj ne?

Ker stanovskih delavskih organizacij brez zasledovanja in borbe za udeleževanje stanovskih-delavskih materialnih interesov ne moremo poimovati.

Res da eksistirajo delavska združenja pod firmo »Katoliška stanovska organizacija«, ki zasleduje na sebe, za svoje člane istotako realizacijo stanovske dobrobiti, kakor vsaka »katoliška delavska stanovska organizacija. Ali samonikle, svobodne take stanovske organizacije niso, nego ustvarjene po iniciativi politične stranke, katere del tvorijo. V kolikor se dajo take tvorbe pri zasledovanju svojih ciljev zainteresirati za bistveni interes nadrejene stranke, v toliko se jih stranka poslužuje kot sredstva v boju za svoj bistveni interes ni to tudi proti sorodnim stanovskim organizacijam, ki niso tej politični stranki podrejene. Zato lahko rečemo: Take katoliške stanovske organizacije niso samonikle ne svobodne, ker zavise in ustvarjene so vnanjem činielju.

In v moji razpravi trdim dobesedno le:

Svetovna naziranja nikdar niso združila in ne morejo združiti člane enega in istega stanu v samoniklo, svobodno stanovsko organizacijo.

Taka so dejstva prijatelji!

Ali odkrivanje dejstev ni napačna osnova. Napačna je osnova le, ako naše misli vodi v največji meri respekt, strah, bojazan ali ljubezen, ali mržnja, razum pa ne pride do besede. Le imejmo enkrat zares razum, pogledimo goli stvarnosti v obraz, in postavimo ne sliko brezobzirno pred javnost. Glavna stvar je, da pridemo enkrat do zaključka.

(Dale prihodnosti.)

Vlada K. Petrović (Beograd):

Šolske razmere v Srbiji.

Ni se čuditi, ako je procent pismenih v Srbiji tako majhek. Tako je bilo vedno in povsod po deželah, ki so bile zaslužene barbarom — Turkom: tako je bilo v deželah kjer so bili samostani središče pismenosti, a neuki redovniki naučenejši ljudje. Povsod, kjer se napredek dežele pričakuje od duhovnika in redovnika — to ne more biti. Narodna zavest se ne po-

iz prezodiše in metrike. Tropi in figure: Vaje za postritev jezikovnega čuta kot v III. razredu. Vsak mesec polurne vaje v analiziranju.

Čitanje (najmanj 2 uri na teden): Kakor v III. razredu, snovno razširjeno in preprostejše razprave in kako obsežnejše, primerno povest iz novejšega slovstva. Razčlenjevanje štiva. Pri pesmih naj se goji spoznavanje ritmičnega značaja pesmi že s samim poslušanjem; spoznavanje tropov in figur. Početki označevanja slovstvenih vrst na podlagi že znanega slovstvenega gradiva. Proti koncu leta naj se življenjski podatki zbera in urede v kratek pregled slovenskega slovstva. Učenje na pamet in predavanje (čitanje cirilice) kot v III. razredu.

Govorne vaje kakor v III. razredu.

Pismene naloge: Pismene vaje kakor v III. razredu, z vajami o osnovah, razen tega najvažnejše vrste praktičnega spisa, zlasti pisma in prošnje. Šolske domače naloge kakor v III. razredu, poleg tega razprava najpreprostejše vrste, poizkusi v kratkih povestih, v katerih se nazor no razlagajo pregovori in reči. Čitanka naj nudi primernih zgledov.

Priobčujemo ta učni načrt, da ga prouče strokovni učitelji meščanskih šol, ker bo treba po tem načrtu prenosovati pouk materinščine na teh šolah, da se na ta način meščanske šole približajo spodnjim razredom srednjih šol ter se izenačijo z njimi.

viša, a pismenost se slabo širi. Vzrok naše zaostalosti je v tem, ker smo bili zasluženi in naše slabe razmere nam niso dopustile, da uredimo stvar tako kakor je treba. Zidanje ljudskih šol, otvarjanje učiteljske izdajane popularnih knjig za šolo in narod, sprejem kvalifikovanih učiteljev so pripomogli stvari v napredek.

Naš narod ljubi šolo, kakor tudi učitelja, a od šole pričakuje nekaj realnega, nekaj takega, kar mu v resnici koristi; on zahteva nekaj, kar se da doseči in kar je v njegovem življenju praktičnega pomena. V začetku XIX. stoletja je bilo širjenje pismenosti poverjeno izključno redovnikom. Ti so bili gotovo naučenejši in edini pismeni ljudje: svet je videl v učenju samo znanje, cerkvenih molitev in temu enako: pozneje so te uredbe dobile narodno lice, in šola je stopnjevala dobila svojo današnjo obliko, a nikakor ni zamogla zadovoljiti pričakovanega. Naš kmet je sicer verjen toda nima širšega pogleda na ostale stvari, da bi se ga prijele reči, ki so v mnogih slučajih praktične in koristne. Naš kmet da malo na to, da bi njegov otrok znal mnogo molitev, pač pa gleda na to, da ima pojem o tem, kar se je v šoli učil, da zna ta nauk pri navadnem kmečkem delu praktično uporabiti.

Zavest našega ljudstva je vedno bolj kulturna: ljudstvo vedno bolj uvidi potrebo šole in pismenosti, po svetovni volji to ima pravzaprav za najpotrebnejšo. Zidanje in popravljanje šol gre počasi; pri nas se še marsikaj pogreša. Ljudje, ki ne poznajo naših razmer, prestrašili bi se videč bedo ki tu vlada. Volska je namreč neusmiljeno uničila našo zemljo. Vrh vsega so nam opešali še živci, zato ne se čuditi našim nazorom! Težava za širjenje pismenosti obstoji tudi v tem, da nimamo zadostnih učiteljskih moči. Otvarjanje učiteljske je neznatno, a želja po novih šolah vedno večja in večja. A temu bi se dalo pomagati. V Sloveniji je dovolj učiteljskih moči, tako da bi nam v resnici dobrodošel vsaki brat Slovenec, kateri bi hotel k nam priti za učitelja. Bilo bi mu pri nas dobro, četudi bi morda našel tuintam na mate nezgodnosti. Vse to bi mu nadomestila ljubezen naroda, ki ceni dobrega učitelja nad vse.

Pomagaite nam torej bratje Slovenci! Pridite, da vam delanski izkažemo ljubav ki jo gojimo do Vas!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Osnutek pravil za okrajna učiteljska društva. U. J. U. v Beogradu. — Poverjenišvo Ljubljana.

I. Ime in sedež.

§ 1.

Društvo se imenuje: Učiteljsko društvo za okraj. Svoj sedež ima v kraju, kjer biva vsakokratni predsednik.

II. Namen.

§ 2.

Namen društva je: a) Združitev vsega učiteljstva v okraju na osnovi državlanske ter z jamstvom politične in verske svobode. b) pospeševanje in bramba duševnih, gmotnih, moralnih in pravnih interesov učiteljstva in narodne prosvete na podlagi enakopravnosti, socialne pravičnosti in demokratizma.

III. Sredstva.

§ 3.

Sredstva v dosego namena so: a) Društvena zborovanja; b) stanovsko-politiška in izobraževalno-znanstveni tisk; c) občevaranje s poverjeništvom UJU v Ljubljani, z osrednjim Udruženjem v Beogradu potom poverjeništvu in z drugimi učiteljskimi društvi; d) izobraževanje članstva z ozirom na stanovske in strokovne potrebe; e) prireditve, ki pospešujejo izobrazbo in družabnost članstva; f) ustanavljanje in podpiranje društev in ustanov, ki so skladne z društvenim namenom; g) osebno in pismeno posredovanje pri oblaštih in korporacijah; h) redni in izredni prispevki članov, darila in podpore.

IV. Članstvo.

§ 4.

Društveni člani so vsi aktivni in vpokojeni učitelji in učiteljice javnih šol vseh kategorij v § 1. imenovanem okraju, ki izpolnjujejo društvene pravila in obveznosti.

§ 5.

Društvo je član UJU poverjeništvu Ljubljana, in potom tega so člani okrajnega učiteljskega društva člani UJU v Beogradu.

§ 6.

a) Vsak društveni član pripravi svoj pristop pismeno društvenemu odboru. Ta sklepa o spre-

jemu. Proti odborovemu sklepu je dovoljen priziv na občni zbor.

b) Pristop članov se lahko izvrši vsak čas, članarino je plačati s prvim dnevom meseca vstopa. Ako se član preseli in pristopi k novemu okrajnemu društvu, obračunata članarino od dneva izstopa iz prvega društva oba društvena blagajnika.

c) Član izstopi iz društva, ako pismeno javi društvenemu odboru svoj izstop, ako ne plačuje ob določenih rokih članarino in v slučaju izključitve.

V. Dolžnosti in pravice članov.

§ 7.

a) Redno plačevanje društvenih prispevkov; b) delovanje članstva v zmislu društvenega namena; c) vsak član ima pravico do pravnih in materialnih koristi, ki jih nudi društvo; d) vsak član ima aktivno in pasivno volilno pravico; e) vsak član prejema za vplačano članarino lista »Učiteljski Tovarish« in »Popotnik«.

VI. Uprava.

§ 8.

Društvo upravlja: a) občni zbor, b) društveni odbor, c) odseki.

§ 9.

a) Občni zbor. Redni občni zbor, ki ga skliče društveni odbor, se mora vršiti vsako leto meseca januarja. b) Izredni občni zbor. Se skliče, ako to sklene društveni odbor ali ako ga pismeno zahteva vsaj deset članov, ki morajo navesti vzrok, utemeljitev in točko, ki se stavi na dnevni red izrednega občnega zbora.

§ 10.

V področje rednega občnega zbora spadajo: a) poročila društvenega odbora; b) poročila računskih preglednikov; c) poročila obstoječih odsekov; d) volitve: odbora, odsekov in računskih preglednikov; e) predlogi poverjeništvu UJU v Ljubljani; f) določitev društvene članarine, v kolikor je že ne določa vsakoletna pokrajinska skupščina; g) predlogi in nasveti društvenikov; h) sprememba pravil; i) volitev odposlancev in njih namestnikov v pokrajinsko skupščino.

§ 11.

Občni zbor je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov. Za spremembo pravil in za razpust društva je potrebno, da je navzoča vsaj polovica društvenikov. Sklep je veljaven takrat, kadar glasuje tri četrtine navzočih društvenikov za predlog.

Pri sklepih, kjer je potrebna navzočnost nad polovico društvenikov, se glasuje poimensko.

VII. Društveni odbor.

§ 12.

Redni občni zbor voli za dobo enega leta izmed članov 6 odbornikov in 3 namesnitke. Izvoljeni odbor se konstituira v prvi odbo-rovi seji ter izvoli: a) predsednika, b) podpredsednika, c) tajnika, d) blagajnika.

Nadalje določi tajniku in blagajniku namestnika ter izvoli dva pregledovalca računov.

VIII. Odseki.

§ 13.

Društvo si sestavlja po potrebi odseke, katerih področje poslovanja določa društveni poslovnik.

IX. Volitve.

§ 14.

Za volitve imenuje odbor 3 skrutinatorje; skrutinir je javen.

Volitve se vrše po listkih. Izvoljeni so oni, ki dobijo nad polovico glasov. Pri enakem številu glasov odloča žreb.

X. Članarina.

§ 15.

a) Članarino za društvo določa občni zbor, vstevši zneske, ki jih mora društvo za vsakega člana vplačevati poverjeništvu in UJU v Beogradu ter zneske, ki so določeni za obvezna glasila. b) Upravne stroške za društvene posle in društvene odposlance določa društveni poslovnik. c) Podrobna določila o poslovanju pregledovalcev računov določa društveni poslovnik.

XI. Razsodišče.

§ 16.

Sestavo in področje društvenega razsodišča določa poverjeništvu s posebnim poslovnikom po zaslišanju okrajnih učiteljskih društev.

XII. Razpust društva.

§ 17.

Društvo se razpusti: a) če to sklene občni zbor; b) če ga razpusti politična oblast.

§ 18.

Ako se društvo razpusti iz kateregakoli vzroka, pripade imovina UJU poverjeništvu Ljubljana.

ki jo uporabi v prvi vrsti za ustanovitev novega učiteljskega društva v okraju.

Podrobna določila.

Podrobna določila o področju in poslovanju društvenih funkcionarjev in podrobna določila k posameznim točkam pravil določa poslovnik, ki ga izdela vsako društvo samo zase in ki ne sme nasprotovati določbam društvenih pravil.

Pojasnilo.

1. V zvezi s § 8. pravil UJU v Beogradu je predložil 1 izvod društvenih pravil potom poverjeništvu in Ljubljani takoj po izpremembi pravil (za kar naj predsedniki čimprej skličejo izredne občne zbor) glavnemu odboru UJU v Beogradu.

2. Društveni člani bodo prejemali po § 31. pravil UJU v Beogradu tudi osrednje stanovsko glasilo, ko se dokončno uredi plačevanje članarine v Beogradu za centralno glasilo med poverjeništvom in udruženjem.

Društvene vesti.

+ Novomeško učiteljsko društvo ima v torek, dne 7. decembra t. l. točno ob pol 11. uri dopoldne v deški šoli v Novem mestu izreden občni zbor po tem dnevnem redu:

1. Predsednikovo poročilo.

2. Naše stalšče napram »Obveznim konsumnim društvom« poročevalec tov. Fr. Hočevar.

3. Preosnova društvenih pravil, poročevalec tov. U. Kosec.

4. Slučainosti.

Po občnem zboru doplačevanje letnine za »Slov. Šol. Matice«. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

+ Učiteljsko društvo za Svetolenarski okraj zbornie v četrtek, dne 9. decembra točno ob pol 11. uri pri Sv. Trojici Slov. gorice s sledečim dnevnim redom: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Stanovske in društvene zadeve. 3. Razna društvena poročila. 4. Poročila šol, voditeljev o novi vnelavi jesenskega šolskega začetka, da se je vse leno izvršilo. Kakšna skušnja se je obistinila? Pričakuje se po vseh šol, voditeljih udeležbe. 5. Zanimivo poročilo o osnutku novega šolskega zakona. 6. Pregled imenika društvenikov in poročilo blagajnika, kdo ni izvršil in izpolnil društvene sklene. 7. V našem okraju službujoči morajo biti vsi udi našega društva novodošli — dobrodošli! 8. Raznote: Lastnoročni podpis častne diplome itd. Razdelitev knjig šol. matice, pogovor o nabavi šolskih čitank in enako. Polnoštevilne udeležbe pričakuje odbor.

+ Učiteljsko društvo za brežiški in sevnjski okraj je zborovalo dne 18. nov. v Brežicah. — V pozdravnem govoru je tovariš predsednik omenial višje cile učiteljstva, t. l. delo za državo in boj rušiteljem državnega reda. Tov. Jamšek je prav zanimivo in izčrno poročal o učiteljskem kongresu v Beogradu, gov. Sušnik pa o delegacijskem zborovanju Zaveze v Mariboru. Poročevalcema se je izrekla zahvala. — Nato je sledilo temeljito poročilo tov. Drnovškega o obveznih konsumnih društvih za državne uradnike. Soglasno se je sprejel naslednji predlog: Učiteljstvo brežiško - sevnjskega okraja, zbrano v Brežicah dne 18. nov. 1920.

1. Odklanja ustanovitve obveznih konsumnih društev za državne uradnike po načrtu, kakor ga je izdala tozadevna komisija, sklicana od g. fin. ministra.

2. Že obstoječa »Samopomoč« naj se v principu odhri, razširi preko vse države, namenu primerno reorganizira država na skrb za zadostno subvencijo.

3. Sekvestrirane tovarne in podjetja tujih državljanov odkupi po možnosti država ter dobavljal izdelke iz teh podjetij Samopomoči iz orve roke. Na ta način se bo obenem obiljala draginja.

4. V teh podjetjih naj bo prostora za vse one delavce, ki — ne po lastni krivdi — ne morejo naiti zadostnega zaslužka in ki so v tej svoji razumljivi nezadovoljnosti nevarni rušitelji socialnega in državnega reda. Le zadovoljni državljani le opora državi.

Točka o izpremembi društvenih pravil se je preložila na prihodnje zborovanje. Ki se bo vršilo meseca februarja v Sevnici. — Določila se je članarina za leto 1921 v znesku 150 K.

Pri slučajnostih je staval tov. Drnovšek sledeče resolucije, ki so bile soglasno sprejete:

Učiteljstvo brežiško - sevnjskega okraja zbrano dne 18. nov. 1920 na zborovanju v Brežicah.

1. Protestira, da so se v naredbi o novih dražinskih dokladah za poročene učiteljice določile le 50% dnevnice.

2. Konstatira, da opravljajo poročene učiteljice enako delo kakor neporočene, ki na za svoje delo prejemajo polno dražinsko doklado.